

گزارش کارسینوم مجاری صفراوی در یک راس گوسفند

دکتر داریوش مهاجری*^۱، دکتر پژمان مرتضوی^۲، دکتر قهرمان اکرمی نوجه ده^۳

چکیده

کارسینوم مجاری صفراوی در یک رأس میش نژاد بومی ۵ ساله گزارش شده است. کارسینوم مجاری صفراوی تومور بدخیم بافت پوششی مجاری صفراوی در تمام گونه های انسان و حیوانات می باشد که معمولاً از مجاری داخل کبدی منشاء می گیرد. متاستاز یا گسترش تومور به مناطق خارج کبدی نیز معمول می باشد. در این گزارش مشخصات درشت بینی و ریز بینی تومور ارائه می گردد. در کالبد گشایی، ندول های متعدد ریز و گرد خاکستری کمرنگ با قوام سفت و اغلب با قسمت مرکزی فرورفته به طور منتشر در سراسر کبد مشاهده گردید. از لحاظ ریز بینی تومور به طور عمده از سلول های بدخیم با الگوی آسینی و توبولی تشکیل شده بود. اشکال میتوزی نیز به طور متعدد مشاهده گردید. پس از انجام آزمایش های آسیب شناسی بافتی کارسینوم مجاری صفراوی مورد تأیید قرار گرفت.

واژگان کلیدی: گوسفند، کبد، کارسینوم مجاری صفراوی

Cholangiocellular carcinoma in a sheep (A case report)

Mohajeri, D.¹, Mortazavi, P.², Akrami Nojadedeh, G.³

1-Department of Pathology, Faculty of Veterinary Medicine, Islamic Azad University, Tabriz branch, Tabriz, Iran.

2-Department of Pathology, Faculty of Specialised Veterinary Sciences, Islamic Azad University, Science & Research Branch, Tehran, Iran

3- Faculty of Medical Sciences, Tabriz University, Tabriz, Iran

Cholangiocellular carcinoma is reported in a 5-year-old native breed ewe. Cholangiocellular carcinomas are malignant neoplasms of biliary epithelium in all species, that usually arise from the intrahepatic ducts and occur in all species. Metastasis of this tumor to extrahepatic organ, is common. We describe the gross and light microscopic examination of this tumor. Grossly, multiple small round and firm, often umblicated pale grayish color were observed, which scattered throughout the liver. Microscopically, the tumor, predominantly consisted of neoplastic cells which arranged in acinar and tubular pattern and numerous. Mitotic pattern was obvious. Thus, according to histopathological examination, cholangiocellular carcinoma was characterized.

Key words: Sheep, Liver, Cholangiocellular carcinoma,

مقدمه

کارسینوم مجاری صفراوی تومور بدخیمی است که معمولاً از مجاری داخل کبدی منشاء می گیرد. این تومور در تمام گونه ها ممکن است مشاهده شود ولی در گوسفند بسیار نادر می باشد (۶ و ۵). کارسینوم مجاری صفراوی در گوسفند توسط لوفتستد (Loftsted) گزارش شده است (۵). آدنوم مجاری صفراوی نیز در گوسفند به عنوان یک تومور غیر معمول خوش خیم شناخته شده است (۶). کارسینوم مجاری صفراوی به صورت یک توده بزرگ یا به شکل ندول های متعدد با قوام سفت و برآمده تر از سطح کبد با مرکزی فرورفته، به رنگ خاکستری روشن و بدون کپسول مشاهده می گردد. در مشاهدات ریزبینی، این تومور از آسینی هایی

با سلول های پوششی استوانه ای تشکیل شده است. در برخی قسمت ها فضاهایی کیستی شکل با پوششی از همان نوع نیز مشاهده می گردد که گاهی اوقات این فضاها توسط سلول های توموری انباشته شده اند. متاستاز و گسترش تومور به مناطق خارج کبدی نیز معمول می باشد (۶).

گزارش درمانگاهی

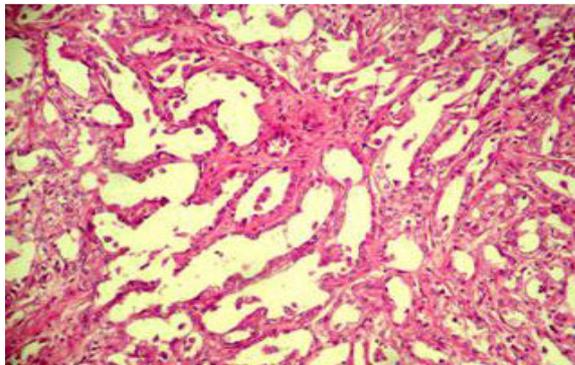
در فروردین ۱۳۸۵، یک رأس میش نژاد بومی ۵ ساله، با

۱- گروه پاتولوژی، دانشکده دامپزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تبریز، تبریز، ایران

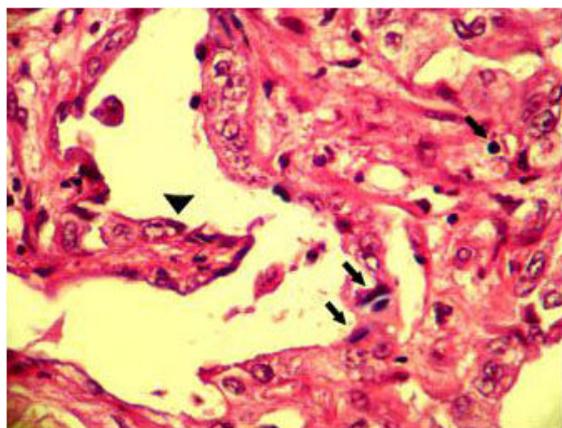
۲- گروه پاتولوژی، دانشکده علوم تخصصی دامپزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران

۳- دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران

صورت آسینی ها و توبول هایی مرتب شده بودند و در عین حال تشابه خود را با سلول های طبیعی بافت پوششی مجاری صفراوی حفظ کرده بودند. در بین آسینی ها اندکی بافت همبند استرومایی نیز مشاهده گردید (نگاره ۲). در بزرگنمایی بیشتر، آسینی ها با بافت پوششی مکعبی و برآمدگی های پاپیلری شکل دیده شدند. ازدحام سلولی همراه با اشکال متعدد میتوزی نیز قابل مشاهده بود (نگاره ۳). بر اساس یافته های کالبدگشایی و مشاهدات ریزبینی کارسینوم مجاری صفراوی مورد تأیید قرار گرفت.

نگاره ۲: منظره ریزبینی از کارسینوم مجاری صفراوی در گوسفند. سلول های توموری به صورت آسینی ها و توبول هایی مرتب شده اند و در عین حال تشابه خود را با سلول های طبیعی بافت پوششی مجاری صفراوی حفظ کرده اند (رنگ آمیزی هماتوکسیلین-ئوزین، ۲۵۰×).

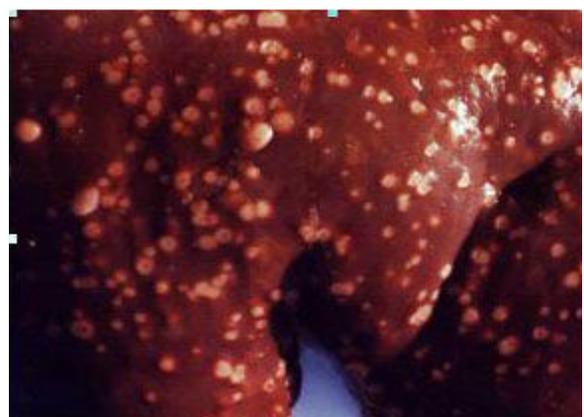

نگاره ۳: منظره ریزبینی از کارسینوم مجاری صفراوی در گوسفند. با درشت نمایی بیشتر، اشکال متعدد میتوزی (فلش ها) و رشد پاپیلری (نوکلش) مشخص می باشد (رنگ آمیزی هماتوکسیلین-ئوزین، ۴۰۰×).

بحث

کارسینوم مجاری صفراوی در حیوانات اهلی به ندرت مشاهده می شود. این تومور در سگ، گربه، اسب و

علائم بالینی ضعف، بی حالی، کاهش وزن، بی اشتها و مشکلات تنفسی به درمانگاه دامپزشکی دانشگاه آزاد اسلامی ارجاع گردید. درمان های قبلی انجام شده نیز ناموفق بود. وزن حیوان ۳۸ کیلوگرم و دمای بدن طبیعی ولی ضربانات قلب و تعداد تنفس با افزایش جزئی همراه بود. در معاینه محوطه بطنی علائم آسیت مشاهده گردید. به منظور تشخیص اکتشافی، حیوان لاپاراتومی گردید. در لاپاراتومی توده های ریز و متعدد غیر طبیعی در سطح کبد تشخیص داده شد. میش بیمار با استفاده از داروی بی هوشی تزریقی با دوز بالا به راحتی کشته شد. در کالبدگشایی، ندول های متعدد گرد با قوامی سفت و مرکزی فرورفته، به رنگ خاکستری روشن و در اندازه های کوچک (حداکثر با ۸ میلی متر قطر) مشاهده گردید (نگاره ۱). در برخی مناطق توده های توموری مجاور به هم ملحق شده بودند. ندول های مشابهی نیز در ریه ها دیده شد. سایر بافت ها و اندام ها به ظاهر سالم و طبیعی بودند. نمونه هایی از بافت توموری اخذ و در فرمالین بافر ۱۰ درصد خنثی پایدار و سپس به آزمایشگاه آسیب شناسی ارسال گردیدند. از نمونه های فوق با استفاده از شیوه های رایج پاساژ بافت و تهیه مقطع، برش هایی به ضخامت ۵ میکرون تهیه و با هماتوکسیلین-ئوزین رنگ آمیزی شدند.

نگاره ۱: ندول های متعدد با قوامی سفت، برآمده تر از سطح کبد با مرکزی فرورفته و به رنگ خاکستری روشن به صورت منتشر در سطح کبد گوسفند مشاهده می گردد.

در مشاهدات ریزبینی، کارسینومی با تمایز بهتر و فاقد کپسول تشخیص داده شد، به طوری که سلول های توموری در آن به

in cats: 41 cases (1972–1991). *Vet Surg.*, 23:365-368.

5-Lofstedt, J., Schelling, S., Stowater, J. and Morris, E. (1988): Antemortem diagnosis of hepatic adenocarcinoma in a ewe. *J Am Vet Med Assoc.*, 193:1537-1538.

6-Popp, J.A. and Cullen, J.M. (2002): Tumors of the liver and gall bladder. *In: Tumor in Domestic Animals*, Ed. Meuten DJ, 4th ed. Iowa State Press, A Blackwell Publishing Company, PP: 495-498.

نشخوارکنندگان گزارش شده است (۱،۳،۴و۵). در هر صورت این تومور می تواند به طور بسیار اتفاقی در گوسفندان پیر نیز دیده شود (۵). عوامل متعددی زمینه ساز بروز کارسینوم مجاری صفراوی هستند. عفونت های مزمن، صرفنظر از عوامل ایجاد کننده، ممکن است با تحریک تکثیر و تزايد سلول های بافت پوششی باعث ایجاد تومور گردند (۶). کارسینوم مجاری صفراوی در انسان متعاقب التهاب اسکروزه مجاری صفراوی شرح داده شده است (۲).

همچنین مشخص شده است که رابطه ای بین انگل های داخل مجاری صفراوی و کارسینوم این مجاری وجود دارد (۶). مواد شیمیایی کارسینوژن مثل فوران ها، نیتروزامین ها، آ- آمینوآزوتولوئین و آرامیت نیز ممکن است در ایجاد این نوع سرطان نقشی داشته باشند (۶). به هر حال پیشنهاد می گردد که با تشخیص و درمان به موقع و زود هنگام انگل های کبدی، عفونت های مزمن مجاری صفراوی و بیماری های التهابی کبد، و ممانعت از گسترش مواد شیمیایی سرطانزا در محیط زیست، از بروز کارسینوم مجاری صفراوی و گسترش علائم و خسارت های ناشی از آن پیشگیری به عمل آید.

فهرست منابع

1-Ball, S.M. and Whitney, R.C. (1998): What is your diagnosis: hepatic mass involving the left liver lobes. *J Am Vet Med Assoc.*, 213:1707-1708.

2-Chalasan, N., Baluyut, A., Ismail, A., Zaman, A., Sood, G., Ghalib, R., McCashland, T.M., Reddy, K.R., Zervos, X., Anbari, M.A. and Hoen H. (2000): Cholangiocarcinoma in patients with primary sclerosing cholangitis: a multicenter case-control study. *Hepatology*, 31:7-11.

3-Kato, M., Higuchi, T., Orita, Y., Ishikawa, Y. and Kadota, K. (1997): Combined hepatocellular carcinoma and cholangiocarcinoma in a mare. *J Comp Pathol.*, 116:409-413.

4-Lawrence, H.J., Erb, H.N. and Harvey, H.J. (1994): Nonlymphomatous hepatobiliary masses